

NACHTMUZIEK, SCHUBERT

Bachs Cello-suites kunnen altijd. Voor de Nocturnes van Chopin moet het op z'n minst schemeren. En voor het donker bewaar ik Schuberts liederen, duister maar ook vrolijk, weemoedig en toch weer opgewekt. Het thema van de nacht neemt een prominente plaats in bij deze romanticus pur sang, hoewel de Weense componist veel meer is dan dat: hij is tijdeloos en dus kan je er altijd naar luisteren, zelfs in varianten. Dietrich Fischer-Dieskau heeft alle liederen gezongen die een mannenstem mag zingen. Recent zijn er de verzamelde liederen in de Engelse Hyperion-editie. Meer dan zeshonderd parels. Een vijftientigtal *Lieder* verwijst in de titel naar de nacht, andere zingen over slaap en droom, schemering, maan en sterren, de afwezige geliefde, avondrood of de nakende dood. Een wiegelied, serenades, klaagliederen of hymnes, de drie Rochlitz Lieder opus 81 of de ballade Die Nacht uit de Ossian-cyclus. Met de gedichten van de Duitse romantiek was het voor Schubert niet moeilijk geschikte verzen te vinden voor alle subtiele stemmingen van zijn gemoed. Wat klinkt de Nachthymne op tekst van Novalis meesterlijk: "Ich lebe bei Tage... und sterbe die Nächte". De nacht als het betere leven, een vlucht uit de ellende van het dagelijkse leven. Hoe betoverend is Nacht und Träume, hoe aangrijpend vertoont Schubert zijn eenzaamheid in Abendstern, een tweespraak tussen mens en ster: "Ich bin der Liebe treuer Stern, / sie halten sich von Liebe fern". Weinig woorden, grote muziek. Is het droefgeestige muziek van een jonggestorven toondichter? Gewis, maar zoals gezegd: het is meer dan dat. Want al klinkt de Guten Abend uit de Winterreise uitzichtloos, in zijn formidabele verzameling liederen klinken ook titels als An die Sonne of Der Morgenkus. Als ik, zoals Benjamin Britten in een droom, Schubert in de hemel zou tegenkomen, zou ik hem intens danken voor zijn sublieme liederen over het leven en de nacht. Want elk van zijn noten is een

geschenk: "Fein Liebchen, gute Nacht".

Verschenen in Weekend Knack, 18.12.2002.